

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvno je v koroški ulici hiš. št. 220.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Pomen razvojničenja vojniške krajine.

V Zagrebu, 7. julija.

Več kakor tri sto let je bil hrvatski narod na dvoje razklan. Ena polovica naroda je stala pod civilno, druga polovica pod vojniško upravo. Nasproti vladarju je bilo to stanje v pravem smislu besede strog personalen dualizem. Med obema polovicama ni bilo razen vladarjeve osebe nobene druge politične zveze. Težko je reči kateri teh dveh polutokov, ali civilni ali vojniški? je bil na boljše. Civilnega Hrvata gnjavilo je magjarsko plemstvo, vojniški Hrvat je pa stal pod korporalsko batino; ta je za obrambo dežele krvavel, oni se pa potil v težki roboti za „gospoščije“; temu je bila osoda nemila, onemu nedraga; ta je dobil mesto kruha kamen, oni mesto ribe kačo, da govorimo z bebesedami sv. pisma! Vendar sta pa že od nekdanj oba drug k drugemu hrepnela. To je celo naravno. Kamo če solza, ko na oko, kamo brat nego k bratu, kamo nevoljnik, nego k nevoljniku! Osoda civilnega Hrvata obrnila se je preje na boljše, nego osoda krajišnika. Duh leta 1848. razsul je stari hrvatski aristokratski ustav. Plemstvo moralo je deliti monopol svojih pravic z ostalimi društvenimi elementi. To je bil začetek na boljše. — Krajišnik, videč ka „pavrija“ ne hodi več na tlako, ka jej ne zapoveduje več vsaki „špan“ in „inoš“, ter da veliko manji krvni davek odrajtuje nego on; začel je glasno svojo osodo preklinjati, ki ga je pod puško postavila. Stara želja po zedinjenji z bratom v civilu obudila se je z novo silo v njem. Od leta do leta, zadnje čase celo od dne do dne, prihajala je ta želja živeja in živeja, opozicija proti vojniške uredbi krajine rastla je vidno, ter o kratkem vseobča postala. O raznih priložnostih se je javil ta duh na razne načine. Kadargod je bil kak general v vojniško krajino poslan, da po njej potuje in o tamo vladajočem duhu poroča, zmerom in povsod je mogel kot prvi zahtev to slišati, da naj se vojniška krajina prej ko preje civilizuje. Zopetovano so šle deputacije iz voj. krajine celo pred visoko prestolje proseče za razvojničenje. Na vseh hrvatskih saborih so bile vse stranke vsaj v tem enem vprašanji soglasne, da naj se voj. krajina zopet z materjo zemljo združi. Vse neodvisno hrvaško časopisje je zagovarjalo ta zahtev; še celo inostrani nemški in magjarski časopisi se niso upali obstanek tega vojniško-socialnega zavoda braniti! Načelo liberalizma tako brambo ni pripustilo.

Tudi Rusija je imela svoje vojniške naselbine, pa te niso bile tolike in tudi ne tako strogo vojniški ustrojene, kakor hrvaško-slavonska vojniška krajina. Rusija je anomalijo teh zavodov prej spoznala, kakor naše vlade, ter svoje kmeto-vojnike že pred več kot desetimi leti pod civilno upravo postavila. Tedaj tudi nasprot Rusije se je obistinilo, da je Avstrija zmerom za eno misel zadaj. Turek, proti kateremu se je vojniška krajina svoje dni osnovala bila, hodi denes po berglah, njega se ni več bati, on je vesel, da njega še sosedje v miru puste, nikar da bi on sam okoli razsajal, kakor je to svoje dni delal. Razvojničenje ni tedaj nobene zavire več imelo, ko je naš cesar in kralj izrekel veliko besedo: naj se vojniška krajina razvojniči in civilizuje. Radostno je ta vladarjeva beseda odmevala v srcih vseh krajišnikov!

Tri sto let je nosil hrvatski graničar telečjak, tri sto let je hodil za bobnom. Vojniška krajina bila je

največa kasarna v Evropi. Po vseh bojiščih srednje Evrope trohne graničarske kosti, pred imenom hrvaških krajišnikov šel je strah in trepet.

On je bil junak, pa vendar tudi suženj. Vsak „trajt“ mu je zapovedaval, vsaka zvezdica na ovratniku, vsaka žolto-črna žnoriga na kapi bila je gospodar njegove volje. Ni čudo, da denes z radosti polnem srcem vriska: finis krajine! — Prvi korak razvojničenja je storjen. Iz „črnih graničarjev“ postali bodo „mladi regulaši“, kakor se v hrvaških narodnih pesmih krajišniki od linije razločujejo. Civilni Hrvati pričakujejo z odprtima rokama svojo „bračo“ iz krajine, ter bodo za to skrbeli, da se bodo mogli za polno mizo državljanskih svoboščin vsesti.

V političnem pogledu je združenje voj. krajine z materjo zemljo večje važnosti kakor se na prvi pogled kaže. Hrvatski sabor z magjarsko večino je že denes skor nezmagljivo delo za magjarsko vlado, po razvojničenji voj. krajine bo pa magjarski sabor za vso prihodnost celo nemogoč. Krajišnik bi, če bi že med dvema zlema eno izbrati moral, desetkrat raje z Avstrijo potegnil, nego z Ogersko, do ktere ima vse drugo, samo simpatij ne. Kakor bodo krajišniki glede izvanjske hrvaške politike, ki ima denes svoje črtalo naravnost proti Magjarom obrneno, dobra pripomoč, ravno tako, in še bolj bodo v notranjih vprašanjih zdrav in koristen upljiv zadobili. V voj. krajini ni ne židovstva ne plemstva. Vojniška krajina bo tedaj pošiljala čist in prevejan demokratičen element v hrvaški sabor. Kakor znano, pošiljate Hrvaška in Slavonija nominelno 55 virilcev v sabor. Ti „gospodje“ predstavljajo v hrvaškem saboru to, kar je drugod, kjer imajo „zweikammersystem“, gornja in gospoška hiša. Vojniška krajina ne bo ne enega virilca v sabor poslala, ker tam take „gospode“ ni in razen velikih županov tudi v prihodnje ne bo. Virilci bodo tedaj v prihodnje še tisto betvico svojega političnega upljiva izgubili, ktero še denes imajo, ali imeti si vsaj domišljujejo.

Krajišnik se je na eno stran naučil poslušati in svoje dolžnosti zvesto in točno vršavati, na drugo stran pa tudi svoje pravice moževno braniti. Glede tega imamo na tisoče lepih izgledov. Zavolj teh svojih lastnosti bo on v vseh okolnostih in v vseh slučajih dober državljani, ki bi bil ponos vsake druge izobražene države.

Hrvaško-slavonska kraljevina se bo pomnožila po razvojničenji in vteloavljenji voj. krajine za celi milijon državljani. Hrvaški sabor za notranjo politiko habsburške monarhije ne bo veliko manje važnosti, nego jo denes česki sabor ima. Če se pa na zunanjo politiko ozremo, in tudi to v poštev vzamemo, da bodete s časom tudi Dalmacija in kasneje Slovenija svoje središče v Zagrebu dobile, ter da je preko Une in Save še milijonov istokrvne in istojezične brače, za ktero bodo tudi prej ko slej ura osvobodjenja bila, če — kakor smo rekli — vse to v eno misel skupaj vzamemo; imel bo hrvaški sabor še veliko večjo važnost, nego jo ima česki.

Slovinci in ministerstvo.

Jedem ein Ei den frommen Slovenen z wei — bi se moralo reči po Švepermanovi prislovi in po Slovincem pohlevnosti in lehkozaupnosti, a žalibog da se v resnici kaže, ka bode pravilneje reči, vsak narod v Avstriji bode v poštev vzet, samo Slovincu ne kaže nikjer nič.

Znano nam je iz pogovorov s štajerskimi slovenskimi poslanci, in g. Kosar je včeraj v mariborskem katoliškem društvu javno pravil, da ministerstvo Hohenwart-Habištinček-Jiroček veliko obeta. Štajersko-slovenski deputaciji so vsi imenovani ministri za vrstjo bili sladkih besedi, vsi so zatrjevali, da se bode po njih ravnopravnost zares, pa zares izvela, a ne samo na papirji ostala.

A dozda je že mnogo mesecev, kar je to nam dobrohotno ministerstvo na vladi. In kaj se je zgodilo za ravnopravnost Slovencev?

Obljubili so nam slovenske recepise, in pa enega uradnika, ki se je horendno proti zakonu pregrešil so na našo denunciacijo v disciplinarno preiskavanje deli. Druzega ne vemo in ne najdemo nič.

Ministri se izgovarjajo, da ne morejo brž, da jih vežejo dosedanje postave, dosedanje zastarelo stanje stvari. Ali koliko je treba časa, da se spiše en ukaz, ki je čisto administrativna stvar, da se vrši ta in ona obstoječa legalna naredba?

Res, da je nam treba novih zakonov, novih naredeb brez kotov in krajev („nach möglichkeit“, „nach thunlichkeit“) kamor je pozitivnost ukazov ubegala. Vendar naj bi se v tem času bilo storilo vsaj to, kar se je lahko. Na papirji zakon za nas ni tako neugoden, samo v izvrševanji. Duh je, ki oživlja, a tega duha manjka tudi pri novem ministerstvu, ali vsaj ne vidimo ga do zdaj.

Koliko bi bilo ministerstvo truda stalo potrditi zakone o ravnopravnosti, ktere je sklenil kranjski deželni zbor? Še dan denes niso sankcionirani.

Slovenski poslanci iz Štajerja so stopili pred ministra z željo slovenskega naroda po administrativnem zedinjenji Slovencev. Kakor nam poročajo in kakor je g. poslanec Kosar sinoči javno rekel, bili so prijazno poslušani. In kako je s to prijaznostjo v življenji? Pod Giskro smo smeli to idejo širiti v narod, pod dobrim, prijaznim Hohenwartom pak c. k. okraini glavarji prepovedujejo v imenu vlade tabore, na kterih bi se imelo to že toliko obravnano vprašanje zopet pretresati. Ministerstvu: credat Judaeus Apella!

Prijazno so željo po administrativnem zedinjenji, poslušali! Ali ko si je nek porednež dovolil šalo, v dunajski „Tagblatt“ telegrafovati, da imajo slovenski poslanci zagotovilo „kraljestva Ilirije“ že v žepu — kako so vladni judje in nejudje v ginljivi sramežljivosti vaj-upili; kako je sikalo nemško časopisje kakor da bi se jim bil gad prikazal pod nogami; kako so se zvi-jale vladne novine — ministerska „Wien. Abdpst“ na čelu — podvizaje se svetu brž zatrditi, da to nikakor ni in ne more biti resnično; kako je na Brandsteterjevo interpelacijo celo Habištinček sam hitel od sebe odvrniti sum da ima z našimi težnjami kaj zajednega. To more biti vse naravno, vse resnično, — a vidna žurnost oprati se tega „sumničenja“, nas Slovence menda ne more nikakor povzdigniti ni zaupne storiti.

In ko je Costa svoj predlog zaradi slovenskega vseučilišča stavil, je-li vlada od svojih ministerskih stolov ali pa v svojem obilem časopisji nategnila eno gubo svojega prijaznega obraza, iz kterih bi bil toliko časa stradajoč Slovenec videl, da jo je volja, to je resna volja, dati našemu narodu duševne hrane? Ni! Kaj nam pomaga potlej če se Habištinček privatno simpatično za to našo željo izrazi. Za časa Kljunovega, ko je ta mož še na desnici sedel, je Beust tudi privatno prijazen bil. Kaj so oni dosegli, ki so verjeli in upali in podpirali, dokazal je čas.

Vladi prijazni časniki govore o pogodbi s Čehi in Poljaki. O pogodbi s Slovenci pa ne beremo v njih skoro nič. Kakor da bi mi bili že zadovoljeni. Zakaj? Odgovor na to nam dadé naši najhujši sovražniki. Glavni organ nemške ustavoverne stranke pobija ministersko politiko, a meni da je važna le akcija s Čehi in Poljaki, „Slovenci se bodo dali s nekaterimi obljubami in malostnimi koncesijami odpraviti“. Da se more tako o nas govoriti, krivi smo sami s svojo zaupljivostjo, slovensko zadovoljnostjo z malim ali celo samo z videzom

Mi vsega tega ne rečemo in ne pišemo, kakor da bi bili iz opozicije na vsako ceno proti ministerstvu. Obupali še nikakor nismo, da hoče razmedene stvari po resnično avstrijski razmeriti. Ali to moramo konstatirati, da dozdej mi Slovenci nimamo uzrokov s posebnim zaupanjem podpirati te vlade, da torej še vedno čakamo dejanj, ki nas bi mogle zaupljive storiti, da pa nasproti vidimo mnogo, kar nas veseliti ne more.

Dopisi.

Iz Dolenjskega, 8. julija. [Izv. dop.] Zadnji in predzadnji „Učiteljski Tovarš“ nam je prinesel vesti o stanju ljudskih učiteljev po starosti in potrebščini učiteljskih moči v sedanosti in bodočnosti. Gospod pisatelj v številkah razvija, kako in kaj bi se moralo storiti, da bi naše šolstvo ne prišlo še na slabejše stanje, nego je sedanji položaj. Med drugim tudi omenja potrebščine še druge izobraževalnice v Kranjski in navetuje za najpripravnejše mesto — Idrijo. Tudi pravi, ka je bila konec 18. stoletja nižja gimnazija, od l. 1853. — 1866 enoletna izobraževalnica za učitelje, kar je dalo zdatno število 198 izmed njih 70 na Kranjskem bivajočih učiteljev na razpolago in zato bi imela Idrija za tako šolo gotovo največ pravice. Koliko izmed teh učiteljev bode moglo zadostovati sedanji nalogi ljudske šole, to je važno vprašanje, kajti malokteri ni več dovršil, nego 4 normalne razrede, k večemu prvo latinsko šolo ali pa prvi realni razred, toraj je komaj več znal ali pa še celo toliko ne, kolikor se sedaj od ljudske šole tirja. Ali misli pisatelj tudi bodoče na tako izobraževalnico v Idriji, ker pravi, da je Idrija za to primeren kraj za njo? Menim, da ne, kajti to je proti postavi. Tako, kakor je v Ljubljani, pa dvomim, da bi se dala v Idriji vpeljati. Kajti ne le, da bi marsikteri kandidat dobro premislil prej, predno bi šel v Idrijski kotel 4 leta stanovati, v tem ko bi premožnejši v Ljubljani bili, je tam sedaj premalo učiteljskih moči za tako izobraževališče, kakor ga sedanjest tirja. Vrh tega pa: ali ima Idrija kakov muzej natur-

historišk in fizikalichen kabinet ali kemičk laboratorij, kar je neogibno potrebno izobraževalnici? Ali je tam učilnica za slikanje, kmetijska, gospodarska in vinska šola? in ali je upanje, da bi se kedaj taka šola ustanovila? Kolikor je meni znano, menim, da ne, razen za šolsko mladino, ktera pa nikakor ne more zadostiti izobraževališču.

Pisatelj toži, ka Notranjska nima nikakoršne srednje šole, o čemur se pa moti. Ali Vam ni znana gozdinarska šola v Šnepergu? Saj to vendar ni ljudska šola. Idrija je rudarsko mesto, ktero bi bolj po pravici moralo zahtevati rudarsko šolo, nego izobraževališče za učitelje, vzlasti če pomislimo, da ima Kranjska precej rudarije in ne ene take šole; zato naj se oponse, in vsak jo bode opravičil v njenem zahtevanju.

Da Kranjska potrebuje še eno izobraževalnico, to bode vsakdo spoznal in dal veljati; ali kje bi bilo najpripravnejše mesto za njo? To je imenitno vprašanje. Nisem se namenil mesta v terno postaviti za priličnejše ali vendar bi po mojem mnenju ne bilo pripravnejšega kraja, nego je Dolenjska in Novo mesto.

V Novem mestu je glavna 4 razredna šola. Tu je tudi realna gimnazija, ktera ima vse učne pripomočke — ne le za njo, temuč tudi za izobraževališče na razpolago. V Beršlinu, pičle pol ure od Novega mesta, bode se v kratkem kmetijska, vinska, svilo- in čbelorejska šola ustanovila. *) Ali je kje, kjer bi se vse to nahajalo? Ali ni tu dovolj sposobnih učiteljskih moči za izobraževališče? in ali ni v teh vednostih treba učiteljem znanosti. Da, priča nam je, ka napravlja vlada vsako leto napredovalne kurze, katerih je glavni namen, učitelje v kmetijstvu izobraževati. Ali ne bi bilo za kranjske učitelje boljše, da bi imeli doma take šole, nego pa da hodijo v druge dežele, kar potem ne bo trebalo, kajti če se ustanovi izobraževališče v Novem mestu, bode vse v domačej deželi učilo se in učiteljske pripravnike, kateri se bodo tu izobraževali, ne bo treba v napredovalne kurze pošiljati, kar bo mnogo stroškov prihranilo deželi.

Možje, kateri imate kaj pri tem govoriti, in katerim je mar domače šolstvo, ne prezirajte o ustanovi izobraževalnice tega nasveta, primirajte Idrijo in Novo mesto ali pa kak drug kraj in po odločnem pretrsevanji izvolite najboljšega.

Iz Goriškega, 5. julija. [Izv. dop.] Da je naša Avstrija v viharnih nevarnostih zaradi njenih nezadovoljnih narodov, je občno znano, znano je tudi, da se današnja vlada na vse kriplje trudi, da bi narode zadovoljila in tako vihar ustavila. Šlišali smo celo, da je minister Hohenwart v državnem zboru javno izrekel, da je pripravljen dati Čehom to, kar je Poljakom obljubil,

*) Glej „Novice“ 27. list t. l. „Odboru družbe kmetijske“.

ako bi se hoteli zadovoljiti. Pomenljivo je, da ni pri tej priložnosti nas Slovencev niti omenil in zdelo bi se, kakor bi nas g. minister izmed narodov odšteval. Avstrija se mora prestrojiti in čas je tedaj nujen, da tudi mi Slovenci nobenega trenutka ne zanamarimo, ter tirjamo, kar nam po človeški pravici gre.

Vsaka udobljena bitka se navadno vojskovodji pripisuje, — in po pravici. Tudi narodi morajo imeti svoje voditelje, skrbeti pa morajo, da si najspodobnejše izberó. —

Navadno vsaka vojska nima le enega vojskovodja po katerem se ravna vojski oddelkov. Mi Slovenci pa čeravno en narod smo brez glavnega centralnega voditelja; možje, ki stojijo na čelu v posameznih koseh raztrgane Slovenije, se ravnaajo, kakor njih krajne okolnosti jim kažejo — pa skupnega postopanja ni, in znabiti je ravno to napeljalo da nas g. minister preziral.

Da si ne bomo mogli v prihodnje kaj tacega očitati, potrebno je, da se ti voditelji združijo, za skupno postopanje, dogovore in si načelnika zbero.

Tudi mi goriški Slovenci smo del razkosanega slovenskega naroda, ki moramo skrbeti, da si dobre voditelji priskrbimo. Priliko si prave voditelje izvoliti in jim ponuditi priložnost tako na političnem ko na gospodarstvenem polju delati, nam daja društvo „Soča.“ Nedavno so nas bile okoliščine primorale si novega voditelja, novega predsednika izvoliti. Ker so se pa okoliščine, ki so ta čin uzrokovale popolnoma zgubile, in ker je na političnem polju dela veliko, novoizvoljeni predsednik pa z lastnimi opravki preobložen tako, da mu je težko stvari in času zadostovati, bi bilo želeli, da bi zaradi omenjenih uzrokov od vodstva odstopil ter tako društvu dal prostost si nenadomestljivega prejšnjega predsednika izvoliti, kar bi njemu in narodu koristilo.

Ud „Soče.“

Politični razgled.

V državnem zboru so federalistični poslanci Poljaki, Tirolci in Slovenci napravili dobrodejen „strike“. Na dnevnem redu je bila namreč postava o četrtem službenem letu konjiških rezervistov. Ker je bilo videti, da bo ustavoverna stranka protiglasovala, so od seje izostali vsi drugi poslanci in vsled tega ni mogla zbornica zborovati, ker je vsega vkup bilo nazočih le 93 poslancev, treba bi jih bilo pa najmenj 100, da se more sklepati. Vsi nemški ustavoverni listi so polni srdu in strupa nad tem činom, ker je sijajno dokazal onemoglost ustavovernežev. Ko se je konstatovalo, da ničesa konstatovati ne morejo, ker jih je premalo, se je po opravljenem redu določilo, da bo prihodnja seja večraj, o kateri pa še nimamo nikakoršnih sporočil.

Listek.

Slovenci pod Karlom Velikim in nasledniki iz njegove rodovine.

(Dalje.)

Arnulf je na tihem željo gojil na cesarski prestol priti. Liutward, kancelar kralja Karla Debelega je izgnan od dvora k Arnulfu pobegnul ter v njem hrepenenje po nemški kroni še povekševal. In res je večina Nemcev, vidé da Karl ni več za vladanje, l. 887. Arnulf na prestol nemškega cesarstva poklicala. Meseca novembra je prišel z vojsko v bavarskih in slovanskih pokrajinah nabrano v Tribur pred državni zbor, in tiste, ki so se še obotavljali prisilil, da so ga za cesarja pripoznali. Gornjo Panonijo je zdaj brž ko ne dal Engiskalku sinu ranjkega grofa istega imena, Korotanijo pa Rudpertu Engilskalkovemu bratrancu. Vzhodna krajina pa je ostala grofu Aribu. Akoravno odsihmal ni več noben kralj ali kraljevič navadno na Korotanskem bival, so vendar še praznike praznovat v Krnski grad prihajali, kakor je storil Arnulf l. 888, vračaje se iz Furlanskega.

S Svetopolkom je imel nekaj časa mir. Ali že l. 890 je moral za orožje zgrabiti. Raszajal je s svojo vojsko po Moravskem dokler ga ni za mir prosil. Dve

leti pozneje (892) se je pa že zopet mir razdrl. S tremi armadami je nameraval na njega udariti. V Henigstfeldu (na sedanjem srednjem Štirskem) se je sošel z Bratislavom knezom panonskih Hrvatov med Savo in Dravo, da sta skupni vojskni načrt osnovala in ga z zedinjenimi močmi napadla. Ob enem so se na Moravsko vrgli tudi Ogrji, brž ko ne pozvani po Arnulfu, in so 4 tedne pustošili zemljo. Ogrje bi bil Svetopolk potolkel, če bi ne bila Arnulf od zahoda in Bratislav od juga nanj plaula. Po strašnem razsajanju so vsi sovražniki šli iz dežele, ker Svetopolka celó vendar niso mogli premagati. (Šaf. 466.) Še z vzhodne strani mu je Arnulf skušal kolikor moč škodovati, ker je k Vladimiru, bulgarskemu knezu, poslal poslance z naročilom naj Moravcem ne dovoli več sol si voziti iz bulgarskih dežel. Še le prihodnje leto (893) so se poslanci obilno z darovi obdarjeni vrnili, menda dosejši to, kar so zahtevali. Ravno to leto je poginila tudi rodbina gori omenjenih grofov Vilelma in Engilskalka. Engilskalk (sin) se je bil s svojim prevzetnim obnašanjem bavarskim velikašem tako zameril, da so ga, ko je v Regensburg prišel kar prijeli, obsodili in oslepili. Njegov bratranec Vilelm je ustrašen zavoljo tega posle poslal k Svetopolku, da bi si njegovo pomoč zagotovil v nevarnosti; zato pa je moral kot izdajec umreti. Njegov brat Ruprt, grof Korotanski pa je vsled teh prigodkov k Svetopolku na

Moravsko pobegnul. Ali tam so ga iz sveta spravili. Posestva te rodovine so prišla v last Kremsmünster-skemu samostanu. Vladarstvo v Korotaniji in v gornji Panoniji pa je dobil Liutbold iz zlahte Arnulfove. (Dümmeler p. 51.)

L. 894 je umrl Svetopolk in zapustil kraljestvo sinoma Mojmiru in Svetopolku, ktera je še na smrtni postelji opominjal, naj nadaljujeta boj z Nemci. Vendar so Bavarci še tisto leto mir sklenili z Moravci bojé se tretjega skupnega sovražnika, Ogrov, ki so bili l. 894 v Panonijo privihrali, pustošili deželo, stare ljudi morili, mlade ženske pa seboj jemali. Ustavljaj se jim ni nikdo; le bavarski škofi so jih z darili komaj daljšega napredovanja odvrgli. Med Donavo in Tiso naselivši se, so se na vse kraje razprostirali in tamošnje Slovane zatirali; zato je Arnulf l. 896. kar je še imel dolnje Panonije (z Blatnim gradom) izročil v varstvo Bratislavu, da bi jo branil proti Ogrom.

Na Moravskem sta se sinova Svetopolkova kmalu razprla in vsled teh razprtij jih je mnogo v sosedne dežele, posebno v Korotansko, pobegnulo, kjer so bili prijazno sprejeti. Zavoljo sprejemanja teh beguncev so se Moravci zastonj pritoževali; Arnulf je le še bolj podpihaval razprtije, ki so vsplamenele v vojsko med bratoma Mojmirom in Svetopolkom. Svetopolk je zbežal k Arnulfu v Korotanijo in tam od njega nekaj posestev

Cesarevič Rudolf potuje po Češkem in se povsod navdušeno sprejemlje, kar daje časnikom povod k raznovrstnim kombinacijam. Nekteri trde, da je cesarevič predbežnik češkega kronanja, drugi pa, da se izbujeanjem dinastičnega navdušenja pospešuje sprava in da se s tem dokaže udanost avstrijskih narodov do svojega cesarja, kar bi bilo gotovo poročstvo notranjega miru.

Iz Hrvaškega se poroča, da nameravajo Magjari vendar-le gozde v vojaški granici prodati. V državnih gozdih petervardinskega regimenta v slavonski granici, je lesa več nego za 9 milijonov na prodaj. — Graničari in Hrvatje so proti tej prodaji, ker zahtevajo z vso pravico, da dobiček od razprodanih gozdov ne požró ogerske kase, ampak da se obrne za graničare same, za ustanovo hrvaških šol, zidanje cest in reguliranje vodá.

Poljaki in Rusini so dobili od Hohenwartovega ministerstva novo koncesijo. „Wien. Ztg.“ prinaša vest, da je c. k. Vel. cesar dovolil, da odpadejo vse ovire, ki so bile protivne poljskemu in rusinskemu učenju na vseučiliščih v Lvovu, in da se tu namestujejo samo učitelji, ki so zmožni poljski ali rusinski prednášati. — Zakaj ministerstvo ni izdalo dozdej za naša učilišča nobene enake naredbe?

Ruske novine „Birževija Viedomosti“ priobčujejo članek o Avstriji, pisan kot odgovor na Beustovo razlaganje v delegacijah glede razmere proti Rusiji. Da bi bile razmere Rusije z Avstrijo dobre, pravi omenjeni list, to je za prihodnje odvisno od notranje politike v Avstriji, ker v zunanji politiki ni nobenega skupnega interesa med tema dvema državama. „Samo pravičnost proti Slovonom more Avstrijo sprijazniti z Rusijo.“ — Delavski nemiri in zarote društva „Internazionale“ morejo in bodo pač nemški (pruski) vladi in tudi dunajski delali težave in sitnosti, a Rusije se to vprašanje nič ne tiče, če prav to trde nemški listi. Torej tudi socialno vprašanje ni nikakor „casus foederis“ za prusko-avstro-rusko zvezo. — Ta članek ruskega lista se je, spačen in krivo zaobračan v zadnjih brojih nemških novin rabil za — agitacijo proti avstrijskim Slavenom in proti Hohenwartu.

* Glede predlogov, ki se imajo prihodnjo jesen berlinskemu nemškemu državnemu zboru na potrjenje predložiti, je zanimivo, da vlada hoče iz francoske vojne odškodnine prezidati nekatere trdnjave, pomnožiti kanone za obleganje trdnjav, in zboljšati puške za pešce v vojski. — Torej se v severu nikakor ne misli na stalen mir.

Na Francoskem je ravno zdaj, ko je republika utrdila se po poslednjih volitvah, grofu Chambordu v glavo padlo Francoze s svojim manifestom nadlegovati, v katerem se jim ponuja za kralja. „Verjemite — kliče

on kakor je že nekteri — verjemite besedi moža in kralja, z božjo pomočjo bomo če hočete združeni ustanovili potrebne dežele primerno vlado.“ Proklamacija protestira proti temu, da bi nova vlada nameravala tlako in desetino in fevdalne pravice zopet oživiti, — kakor da bi to kje mogoče bilo.

Francoski časniki naznanjajo, da hoče Gambetta izdajati nov časopis pod imenom „La Revanche“ (osveta). Med sodelavci je imenovan celo general Faidherbe. Ta slučaj kakor tudi dalje, da je Gambetta, zagovornik boja do zadnjeda proti Nemcem, dobil pri poslednjih volitvah največ glasov od vojaških volilcev, priča, da na Francoskem misel maščevati se nad Nemci v prihodnji vojski, nikakor ni izginila, temuč se hoče gojiti.

Med Turčijo in Egiptom se bog vedi h koliko krat zopet razdor ponavlja. „Turqui“ list turške vlade svetuje zdaj kar na ravnost, naj se vice-kralj egipčanski odstavi. Težko pa da bi si Turčija, ki ima sovražnike na vseh konceh, dala prenehati v izvršenji koraka, ki bi zanjo poguben bil. Kot gotovo novost vendar že poročajo, da je porta zapovedala egipčanskemu kralju, naj v treh mesecih podere trdnjave, katere je ob rudečem morji zidal.

Razne stvari.

* (Naša narodna tiskarnica), v kateri se bode „Slovenski Narod“ kakor upamo mogli 18. t. m. začeti tiskati, namerava založiti in izdajati slovensk beletrističen list, ako se najde dovolj pisateljev, kateri bi mogli in hoteli sodelovati. Ker se poduzetje prične le s popolno gotovostjo, da nam ne bi manjkalo duševne podpore, prošeni so s tem oni č.č. gg. pisatelji, ki se tega literarnega delovanja hote udeleževati, da nam kakor brž mogoče to naznanijo, ali ako imajo kaj gradiva že pripravljenega, da ga kar pošljejo. — Isto tako hoče izdajati humorističen list. — V obče imamo voljo osnovati okrog nje kolikor večji mogoče centrum za literarno delovanje, ter upamo, da nas bodo vsi slovenski rodoljubi podpirali, da se z zedinjeno močjo doseže, kar posameznim ni lahko. Zato vabimo vsakega, kdor ima kaj za tisk pripravljenega, da upotrebja naš nastajajoči zavod.

* (Katoliško-konservativno društvo v Mariboru) je imelo včeraj svojo obletnico. Udeleževalo se je okoli 120 udov. Sednico je odprl grof Brandis z nemškim govorom. Dr. Ulaga je potem slovenski razložil razvijanje in delovanje tega društva, ki ima zdaj 218 udov, katerih večina spada na mariborsko slovensko okolico. Društvo je moglo vspešno začeti delati še le, ko so posvetni gospodje (posebno profe-

ranci, da je čas medsebojne razprtije končati in v bran se postaviti skupnemu sovražniku. L. 901 je Ludvik mir sklenil z Moravci. Ravno med tem ko so se za mir pogajali, je ena truma Ogrov na Korotansko privrela, pa so bili tepeni in premagani v soboto pred veliko nočjo l. 901. — V dosedanjih bojih je prišla dolnja Panonija med Dravo in Rabo za zmirom v oblast Magjarom. Ko je začel Ludvik, otrok, vladati, sta bila še kakor prej, Luitpold poveljnika mejnih dežel. Po smrti Luitpoldovi pa je dobil njegov sin Arnulf višjo oblast čez Bavarsko in mejne okrajine. Od l. 907 ko so Ogri nemško vojsko strašno zmagali, so bile mejne dežele brez obrambe izpostavljene napadom Magjarov. Morali so to strašni časi posebno za panonske Slovence biti, ker so bili Ogri neusmiljeni kakor divje zveri. Grof Aribu v vzhodni pokrajini se omenja poslednjič l. 909. Pravljiica pravi da ga je divji prašič na lovu raztrgal. Kmalu potem so en del njegove dežele Ogri v oblast dobili. S časoma je vsa nekdanja Panonija pod nje prišla. Nad Dravo se je zgubilo slovensko ljudstvo. Hrvati med Savo in Dravo pa so svojo narodnost ohranili.

L. 911 je umrl Ludvik, poslednji kralj iz rodovine Karla velikega. (Dalje prih.)

dobil. Ob enem je ukazal Arnulf mejnima grofoma Aribu in Luitpoldu naj gresta z vojsko nad Mojmira. Tudi Svetopolk sam je šel z orožjem nad svojega brata; toda obklenili so ga v nekem gradu in le Nemci so ga oteli in nazaj v Korotanijo pripeljali. K tej vojski so se pridružile še domače homatije. Izanrih, sin Aribov se je bil spuntal proti Arnulfu v vzhodni pokrajini. Arnulf je sam šel z vojsko nad njega in ga prisilil, da se mu je udal. Ali dobil je priložnost k Moravcem uteči in z njihovo pomočjo se je vzdržal kot gospodar vzhodne pokrajine. Med odpadniki se imenuje tudi neki bavarski velikaš Erimpert, katerega je neki slovanski vojvoda Prizneslav, privrženik Arnulfov, ujel in Luitpoldu izročil. — Arnulfu se je bližal konec življenja. Bolehal je že nekaj časa, kar se je pripisovalostrupu, ki so mu ga sovražniki skrivaje zavdali. Umril je leta 899, 8. dec. in je bil pokopan v Regensburgu. Po njegovi smrti so izvolili sina Ludvika, ki je bil še le 7 let star otrok, za kralja.

Med tem so Ogri skozi Panonijo v Italijo udarili, lombardijsko ravnino pustošili in potem po istej poti, plené in ropaje po dolnji Panoniji se nazaj vrnili. Zvedevši pa, da je otrok postavljen na frankovski prestol, so jo vdrli po vzhodni pokrajini in po Bavarskem, in potem nekoliko tepeni, pa vendar tudi s plenom oblozeni se vrnili. Še le zdaj so spoznali Bavarci in Mo-

sorji moriborske gimnazije) pristopili, je imelo 6 občnih zborov, sklenilo in na dotična mesta poslalo več spomenic resp. protestov, na pr. na Beusta za neodvisnost Avstrije od Prusije, proti mariborskim „deutsch-national“cem, nezaupnico Brandstetter-Seidlu, „ki se obnašata kakor da bi 450.000 štajerskih Slovencev več ne bilo.“ Denarničar g. Kovačević je polagal potem račun iz katerega je posneti, da so dohodki znašali 380 gld. 80 kr., stroški pa 306 gld. 11 kr. — Govoril je še slovenski prof. Šuman in nemški g. poslanec Kosar. Predsednik tiskovnega društva prof. Pajk je priporočal nazočim podpiranje tega društva. Potem je bila volitev novega odbora (grof Brandis, dr. Ulaga, dr. Rapoc, Kovačić, prof. Šuman, prof. Majciger, Dovnik, Kandler, dr. Lipold), zvečer pa veselica.

* (Nezaupnico Brandstetterju in Seidlu), ki sta po samovolji nemške večine graškega deželnega zbora izvoljena, da bi slovenski Štajer zastopala, poslalo je kat. politično društvo v Konjicah, ki šteje že 200 udov, po večini kmetov, nezaupnico ker ne glasujeta za Slovence.

* (Prevz. škof Strosmajer) bode kakor beremo zopet nekaj časa preživel na slovenski zemlji. Pride namreč v Slatinske toplice, na svēt zdravnika prof. Škode.

* (Zagorska železnica), ki ima vezati Štajersko z istočno stranjo Hrvaške, pripravlja se že. Kakor se hrv. „Braniku“ iz Krapine piše, je ministerstvo trgovine podelilo dogovorno z ogerskim ministerstvom gosp. Prašnjakarju in družabnikom dovoljenje za tehnična prva dela železniške proge od Knittelfelda na Zbelovo (Plankenstein) do Zaprešiča.

* (Magjarska poželenja.) V magjarskem „Pešti Naplo“ piše nekdo „vojniško-politiška pisma“, pa prihaja do tega modrega sklepa, da mora avstro-ogerska monarhija, ako hoče svoje meje zavarovati, raztegniti svojo oblast v orient, pa tudi od Rusije izvojevati Besarabijo, Podoljio in Volinijo! — Volja je v Magjarih gotovo dobra, a moč?

* („Vaterland“) je govoril o predaji češkega lista „Pokrok“ društvu narodnih českih mož in dolžil češkega poslanca in lastnika „Politike“ in „Pokroka“, Skrejšovskega, da se je protivil delati za poravnanje s Čehi, ter da je vlada pomagala pri tej prodaji. Skrejšovski zdaj v „Vaterl.“ vse te vesti odločno ometa.

* (Zanimiva stava.) Na Ogerskem je lanjsko leto stavlil posestnik B. s sosodnjim posestnikom Sz. 4000 gold. proti 2000 gold., da si upa hoditi 20 milj brez počitka. Še le pred kratkim se je stava poskušela. Ob 7. uri zvečer je pričel R. svojo hojo vpricho mnogih prič, za katere so bili pripravljene sedeži okolo prostora odločenega za hojo. Razsojevalci stave in priče so mirno sedeli, pili in jeli, B. pa je korakal dobre volje celo noč ter se časi krepčal požirkom vina. Zjutraj je bil že počasnejši in večkrat mu je nasprotnik ponujal, naj odstopi od stavi, B. pa je odgovarjal, ka se rajši zgrudi nego bi priznal, da je premagan. Kar je itak bilo pričakovati, to se je tudi zgodilo. Ob poli eni popoldne, ko je B. prehodil 11 $\frac{1}{2}$ milj, se je zgrudil na tla in nesli so ga v posteljo. Stava je bila končana. Sicer pa stava ni imela slabih telesnih nasledkov, kajti B. se je že drugo jutro kopal v Blatnem jezeru.

Za Tomšičev spominek :

Prenesek . . . 1090 gld. 70 kr.

Iz Žavca nabrano po gosp. Jan. Havzenbihlerju 43 gld. Darovali so:			
Gosp. Jan. Havzenbihler, posestnik . . .	3	—	—
„ Dragotin Žuža, posestnik . . .	2	—	—
„ dr. Jože Tarbauer, zdravnik . . .	1	50	—
„ Jaka Janič, trgovec	1	—	—
„ Matija Starnat, duhovnik . . .	2	—	—
„ Jaka Lempl, duhovnik	1	—	—
„ Ernest Širca, trgovec	5	—	—
„ Jože Jeraj, župnik	2	—	—
„ Franc Žuža, posestnik	1	—	—
„ Vinko Janič stari, posestnik . .	1	—	—
Gospa Marija Roblek, posestnica . .	1	—	—
Gosp. Jože Sovič, duhovnik v Grižah .	1	—	—
„ Janez Kocuvan, učitelj v Grižah .	1	—	—

Gosp. Jaka Janežič, posestnik tovarne za posodo v Grižah	1	gld.	—	kr.
" Franc Jug, tovarniški delavec v Grižah	—	"	50	"
" Martin Jerman, tovarniški delavec v Grižah	—	"	50	"
Gospa Marija Geinsberger-ova, grajščakinja v Volfsbergu	1	"	—	"
Gospodičina Barbara Herman-ova v Žavcu	—	"	50	"
" Katinka Havzenbihler-ova v Žavcu	—	"	50	"
" Terezina Havzenbihler-ova v Žavcu	—	"	50	"
" Ana Havzenbihler-ova v Žavcu	—	"	50	"
Gosp. Jaka Dušak, posestnik v Grižah	—	"	50	"
" Matija Resnik, posestnik in mlinar v Kosesah	1	"	—	"
" Martin Holobar, posestnik v Kosesah	1	"	—	"
" Andrej Goršek, posestnik v Držinji vasi	1	"	—	"
" Jože Cilnšek, posestnik v Držinji vasi	—	"	50	"
" Vinko Janič, mladi, vinski barantavec v Žalcu	1	"	—	"
" Joža Žigan, posestnik v Žalcu	1	"	—	"
" Franc Peška, občinski tajnik v Žalcu	1	"	—	"
" Franc Feihtinger, župnik v Sv. Pavlu	1	"	—	"
" Jože Vidic, učitelj v Sv. Pavlu	1	"	—	"
" Jože Sadnik, posestnik na grobeljskem mostu	1	"	—	"
" Jakob Požar, poštni uradnik v Š. Petru	1	"	—	"
" Gustav Potočnik, učitelj v Žalcu	—	"	50	"
" Tona Žuža, mesar v Žavcu	1	"	—	"
" Janez Lešnik, trgovski pomočnik v Žavcu	—	"	50	"
" Joža Šrott, zasebnik v Žavcu	—	"	50	"
Gospodičina Franja Širca v	1	"	—	"
Gosp. August Senica, posestnik v Žavcu	1	"	—	"
" dr. Henrik Dolenc, c. k. pristav v Ložu	3	"	—	"
" J. Kandrnal, profesor v Ljubljani	3	"	—	"
Skup . . 1139 gld. 70 kr.				

Listnica opravištva.

Na mnoga naročila in dopise, da razpošljemo „Květy“ s Tomšičevo podobo, naznanjamo, ka prinese izvrstni česki ilustrirani list „Svetozor“ tudi to podobo, izdelano po znanem in slavnem Kriehubru. Zbog tega smo se odločili mesto „Květy“ za „Svetozora“, kterega razpošljemo, kedar nam dojde. Prosimo tedaj dotičnike za ta čas za potrpljenje. —

Dunajska borsa 10. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	59	fl	30	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	"	—	"
Akcije narod. banke	7	"	70	"
Kreditne akcije	286	"	60	"
1860 drž. posojilo	101	"	20	"
London	123	"	40	"
Srebro	120	"	85	"
Napol.	9	"	84	"

„Evropa“

akcionarna družba za zavarovanja s temeljnim kapitalom

goldinarjev: **Dva milijona** a. v.

je pričela svoje delovanje tudi po Slovenskem in zavaruje:

- proti škodi po ognju
- proti poškodovanju blaga med prevažanjem
- na življenje po vseh oddelkih in
- proti škodi po toči.

Evropa je edina družba, koja zavaruje po Slovenskem proti toči. Dasiravno je imela pretečeno leto pri zavarovanju proti toči 46.000 goldinarjev zgube, kaže vendar letni račun 55.000 gold. čistega dobička.

Proti škodi po ognju je izdelala Evropa v pretečenem letu nad 68.000 polic.

Ob enem se priporoča p. n. občinstvu naš nadzornik g. J. Jereb, ki potuje sedaj po Dolenskem, da postavlja zastopnike in prejmlje zavarovanja v vsih oddelkih.

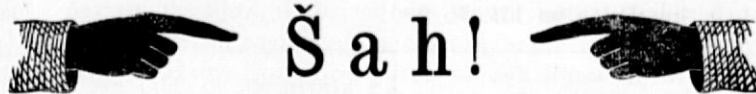
Zastopnike sprejmlje po najboljših pogojih in vsakoršna pojasnila podaja

Podružnica „Evrope“
(2) v Štempferjevih ulicah št. 8 v Gradci.

Izurjen koncipijent,

slovenskemu jeziku popolnem zmožen, prejmlje se pod dobrimi pogoji v službo.

Tražitelji naj se oglašijo do 31. m. srpana t. l. pri notaru **Knez-u Slavoljubu** v Št. Lenartu na slov. Goricah, bedi si ustmeno ali pismeno. (1)

Šah!

vsakoršni konkurenci daje moja naslednja velika zaloga blaga:

Nad 1000 zlatih prstanov od 3 gold. do 30 gold.

8 dvanajstork demantnih prstanov od 30 do 200 gold.

Veleveliko garnitur, zapestniknov, broš, uhanov. do 180 gold. garnitura.

Moja velikanska zbirka zlatnine in srebrnine, kakoršna se lahko ne nahaja, je itak slavno znana, pristaviti še moram, da imam za velečast. duhovščino tudi srebrne znotraj pozlačene pušiče za obhajilo in ga gg. zidarske podvzetnike tudi strelovode v vsakoršni visokosti in močno pozlačene, za kar je moja firma porok, v izobilji v zalogi.

Ako bi se morebiti mnogim meni dobro hotečim in pametne obraze kremžečim osebam zljubilo izreči opombo: „Hm! to je vse sleparija“, je vsacemu slobodno, se v moji štacuni prepričati; moj kupčijski vodja oziroma vodja knjig bo vsacemu radovoljno na službo. Čislane osebe bi morale vsaj vedeti, da kupčija, kakoršna je moja, dolgoletne sleparije ne zdrži, ker iz skušnje vem, da so potem upniki kmalo brezupni. —

Še en dokaz moje poštene kupčije naj navajam. Dne 14. junija t. l. je bilo pri meni pregledanje vsega mojega blaga pod osebnim vodstvom gosp. ravnatelja c. kr. peneznega urada v Gradci, in kljub ogromni zalogi, se ni našel niti en kos, kteri bi bil proti cesarski odločbi od 26. majnika 1866.

Tudi drobljivo zlato in srebro ter starine kupujem, če tudi ne za deželni muzej, pa vendar za se.

Blagovoljni naklonjenosti se priporoča

August Thiel,

lastnik prve in največe zaloge biserov, zlata srebra. — Glayna zaloga v Mariboru in podružnica v Ptujih od 8. t. m. počenši.

Preselitev štacune.

Zaloga

umetno izdelanih tkanin in krasnih veznin za cerkvene oprave iz slavnoznane umotvornice

Karla Gianija,

kteremu so pri lanski mednarodni razstavi cerkvenih opráv v Rimu papež **Pij IX.** prvo zlato svetinjo in tudi viteški križ reda sv. Silvestra podelili

je v **Ljubljani** od sv. Jurja, zvezdnemu drevoredu nasproti, št. 32, pred **nunsko cerkvijo.**

Ob enem se čestitim kupovalcem, posebno visokocestiti duhovščini srčno zahvaljujem za dosedaj skazovano zaupanje, ter se priporočam proseč, da bi mi tudi v prihodnje svoje zaupanje skazovati blagovolili. Imenovane reči se pri meni dobivajo po fabriški ceni.

Z velicim spoštovanjem

L. Zelzer.

Prva

razstava v Ptujih,

obsegajoča

(8)

vse pridelke poljedelstva, gojzdnarstva, obrtnije, rokodelstva in živinoreje,

bode

od **21. septembra do 2. oktobra 1871.**

Pridelki **obrtinije in rokodelstva** se lahko razstavijo iz celega avstrijskega cesarstva; pridelki vseh **druzih vrst** pa le iz Štajera.

Vsi predmeti naj se blagovoljno naznanijo saj **do 1. avgusta t. l.** — Natanjčne programe in oglasilne liste zahtevajočim razpošilja

Razstavni odbor v Ptujih.